

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/26-06240
Otsuse kuupäev 26.08.2026
Komisjoni koosseis Taavi Hein

Tarbija
Kaupleja Swedbank AS (10060701)

Tarbija nõue Tarbija palub tuvastada Swedbank AS-i poolse vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise ning tühistada laenuleping nr 25-070118-VL.

Resolutsioon:

1. Rahuldada tarbija avaldus.
2. Tuvastada, et tarbija ja kaupleja vahel 17.11.2025 vormistatud laenuleping nr 25-070118-VL on TsÜS § 129 lg 1 alusel tühine.
3. Komisjoni otsuse järgimiseks on kauplejal 30 päeva arvates selle Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast.
4. Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Asjaolud:

Avalduse kohaselt langes 17.11.2025 tarbija organiseeritud pettuse ohvriks, mille käigus vormistati kelmide manipuleerimise ja psühholoogilise surve all tarbija nimel kolm laenu: Swedbank AS-is 11 000 €, Inbank Finance AS-is 29 000 € ja Creditea-s 4500 €.

Pettuse avastamisel teavitas tarbija koheselt panku, esitas avaldused ja Chargeback-taotlused. Tarbija on tegutsenud heauskselt ning tagastanud Creditea laenu täielikult ja Inbank Finance AS-ile 20 000 €, mille järel kustutati ülejäänud võlg.

Tarbija leiab, et Swedbank AS rikkus vastutustundliku laenamise põhimõtet, kuna laen väljastati automaatselt olukorras, kus tarbija kontol toimus ühe päeva jooksul ebatavaliselt suur rahavoog. Selline kõrvalekalle tarbija tavapärasest finantskäitumisest oleks pidanud kaasa tooma täiendava kontrolli enne laenu väljastamist.

Tarbija vaidlustab ka panga väite, nagu oleks teadlikult jäetud teised kohustused deklareerimata. Kõik laenud vormistati sisuliselt samaaegselt ning tarbijal puudus võimalus märkida kohustusi,

mis olid alles menetluses. Tarbija kohene reageerimine pärast pettuse avastamist ja teiste laenude tagastamine kinnitavad, et puudus tahtlus panka eksitada.

Tarbija palub tuvastada Swedbank AS-i poolse vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise ning tühistada laenuleping nr 25-070118-VL.

Kaupleja seisukoht:

Tarbija taotleb Swedbank AS-ilt 17.11.2025 sõlmitud laenulepingu nr 25-070118-VL tühistamist, väites, et langes investeerimispettuse ohvriks ning pank rikkus vastutustundliku laenamise põhimõtet. Swedbank vaidleb nõudele vastu ning leiab, et laen väljastati kooskõlas seaduse ja panga sisemiste protseduuridega.

Panga selgituste kohaselt hinnati enne laenu andmist nõuetekohaselt tarbija krediitvõimelisust. Tarbijal oli stabiilne sissetulek, puudusid aktiivsed maksehäired ning olemasolevad krediitkohustused võimaldasid panga hinnangul uut laenu teenindada. Laenuotsuse tegemise ajal ei olnud pangale teada, et tarbija taotleb või võtab samaaegselt täiendavaid laene teistelt krediidiandjalt.

Swedbank rõhutab, et krediidiotsus tehti ja laenuleping allkirjastati enne Inbank Finance AS-i 29 000 euro suuruse laenu laekumist. Samuti viitab pank sellele, et tarbija ei avaldanud laenu taotluses kavandataavaid või samaaegselt võetud kohustusi Inbank Finance AS-i ega IPF Digital AS-i ees, kuigi kinnitas taotluses esitatud andmete õigsust. Panga hinnangul rikkus tarbija sellega oma kohustust esitada krediidiandjale täielik ja tõene teave.

Lisaks kirjeldab pank, et suhtles tarbijaga mitmel korral nii enne kui ka pärast laenu väljastamist. Kui hiljem ilmnesid pettuse riskimärgid, blokeeris pank kaarte, võttis tarbijaga ühendust, hoiatas investeerimispettuste eest, soovitas pöörduda politseisse ning rakendas täiendavaid hoolsusmeetmeid. Tarbija kinnitas panga väitel ise, et võttis laenud, sisestas autentimiskoodid ning teostas maksed isiklikult.

Swedbank leiab, et puuduvad tõendid vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise kohta ning puudub õiguslik alus laenulepingu tühistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks. Pank märgib ühtlasi, et isegi võimaliku rikkumise korral ei oleks seaduse järgi tagajärjeks laenulepingu tühistamine, vaid üksnes intressi võimalik ümberarvestamine, ning sedagi mitte juhul, kui tarbija on krediidiandjale teadlikult esitanud ebaõigeid või puudulikke andmeid.

Komisjoni põhjendus:

Komisjon, olles tutvunud poolte seisukohtade ja menetluses esitatud tõenditega, leiab, et tarbija avaldus tuleb rahuldada.

Tarbija pöördus tarbijavaidluste komisjoni poole seoses 17.11.2025 tema nimel vormistatud laenulepinguga nr 25-070118-VL summas 11 000 eurot. Lepingu järgi tuli krediit tagastada 35 annuiteetmaksena, maksimaalse kuumaksega 380,60 eurot.

Tarbija selgituste kohaselt langes ta organiseeritud investeerimispettuse ohvriks. Petturid esitlesid ennast Stock-100 investeerimisplatvormi esindajatena, palusid tarbijal paigaldada telefoni

AnyDeski kaugjuurdepääsu rakenduse ning juhendasid teda seejärel erinevate toimingute tegemisel. Tarbija väitel sisestas ta Mobiil-ID PIN1 ja PIN2 koode petturite otsesel juhendamisel, kuid ei mõistnud, et nende toimingutega vormistatakse tema nimel tarbijakrediidilepinguid. Tarbija väidab, et petturid hoidsid teda pikalt telefoniliinil, kontrollisid tema tegevust ning kuulasid muu hulgas pealt tema suhtlust pangaga ja dikteerisid talle vastuseid.

Politsei- ja Piirivalveamet alustas 22.12.2025 kriminaalmenetlust. Politsei teatistes on märgitud, et 12.11.2025 paigaldas tarbija petturi juhendamisel telefoni AnyDeski ning ajavahemikul 12.11.2025.-19.11.2025 tegi end Stock-100 analüütikuna esitlenud isik AnyDeski vahendusel tarbija nimel erinevaid maksekorraldusi. Samuti on teatistes fikseeritud, et tarbija teadmise ja nõusolekuta vormistati tema nimel kolm laenu IPF Digital AS-is, Swedbank AS-is ja Inbank Finance AS-is, kogusummas 44 500 eurot.

Tarbija teatas kauplejale pettusest kirjalikult juba 26.11.2025. Avalduses selgitas ta, et petturid olid teda veennud makseid tegema ja dokumente, sealhulgas laenuaotlusi, allkirjastama, esitades neid õiguspäraste investeerimistoimingutena, ning et ta ei mõistnud neid oma nimele võetavate laenudena.

Kaupleja vaidleb avaldusele vastu. Kaupleja selgituste järgi esitati 17.11.2025 laenuaotlus tarbija nimel, positiivne krediidiotsus tehti kell 13.39.43, kell 13.39.44 saadeti tarbijale selle kohta teade, kell 14.09 laaditi leping internetipanka, kell 14.10.47 saadeti tarbijale teade allkirjastamist ootava lepingu kohta ning kell 14.11 allkirjastati leping Mobiil-ID abil. Seejärel kanti 11 000 euro suurune krediit tarbija kontole.

Kaupleja leiab, et tarbija tegutses ise, kuna kasutas oma Mobiil-ID autentimisvahendeid, ning et pangal ei olnud lepingu sõlmimisel alust järeldada, et tarbija tegutseb kolmandate isikute pettuse mõjul. Kaupleja leiab ühtlasi, et järgis vastutustundliku laenamise põhimõtet.

Vaidluse lahendamisel tuleb esmalt kindlaks teha, kas 17.11.2025 vormistatud laenulepingust tuleneva tahteavalduse saab omistada tarbijale. Alles juhul, kui tarbija sõlmis lepingu ise või kiitis tema nimel tehtud tehingu hiljem heaks, tekib vajadus hinnata lepingu täitmise kohustust lepingulisel alusel.

Riigikohus on selgitanud, et kui isik teeb tehingu teise isiku nimel mitte tema esindajana, vaid esinedes teise isikuna ja kasutades tema identiteeti, saab analoogia alusel kohaldada esindusõigusega esinduse sätteid. Selline tehing on TsÜS § 129 lg 1 järgi isiku suhtes tühine, välja arvatud juhul, kui isik selle hiljem heaks kiidab. Samuti on Riigikohus selgitanud, et isik, kes väidab, et temalt peteti autentimiskoodid välja ja lepingu sõlmis tema nimel keegi teine, peab neid asjaolusid tõendama. Kui koodid saadi pettuse teel, ei saa pelgalt koodide sisestamisest või edastamisest järeldada isiku tahet anda kolmandale isikule volitus tema nimel tehinguid teha (vt RKTkm 12.06.2024, 2-23-11584, p-d 10–11).

Käesolevas asjas ei ole vaidlust selles, et laenulepingu sõlmimiseks kasutati tarbijale kuuluvaid autentimisvahendeid ning Mobiil-ID PIN-koode sisestas tarbija ise. Üksnes sellest ei saa siiski järeldada, et tarbijal oli teadlik tahe sõlmida kauplejaga 11 000 euro suurune tarbijakrediidileping.

Komisjon peab seejuures oluliseks Viru Maakohu 15.10.2025 otsust tsiviilasjas nr 2-24-7231, mille Tartu Ringkonnakohus jättis 27.05.2026 muutmata. Ka selles asjas oli tarbija petturite juhendamisel paigaldanud AnyDeski, sisestanud ise Smart-ID PIN1 ja PIN2 ning teinud petturite korraldusel erinevaid toiminguid. Kohus leidis siiski tõendite kogumi põhjal, et tarbija ei esitanud teadlikult laenuaotlust ega allkirjastanud teadlikult laenulepingut. Kohus käsitas tarbija identiteeti kasutades tehtud tehingut TsÜS § 129 lg 1 alusel tühisena.

Sarnasele järeldusele jõudis Viru Maakohus 03.07.2026 tsiviilasjas nr 2-23-137293. Kohus rõhutas, et asjaolu, et kannatanu petturite juhendamisel ise AnyDeski paigaldas ja PIN-koode sisestas, ei tähenda, et tal oli tahe laenulepingut sõlmida või anda kolmandale isikule selleks volitus. Kui koodid saadi ja neid kasutati pettuse tulemusel ning tarbija ei soovinud laenu võtta, on

tema identiteeti kasutades tehtud tehing TsÜS § 129 lg 1 alusel tühine.

Komisjon leiab, et käesoleva asja tõendid on sellise käsitlemise kohaldamiseks piisavad.

Tarbija ei ole piirdunud üksnes tagantjärele esitatud väitega, et ta langes pettuse ohvriks. Politsei alustas tema avalduse alusel kriminaalmenetlust ning fikseeris pettuse skeemi, AnyDeski kasutamise ja kolm tarbija teadmise ning nõusolekuta vormistatud laenu. Tarbija teatas kauplejale juba 26.11.2025 ehk üheksa päeva pärast laenu vormistamist, et laenu olid vormistatud petturite juhendamisel ja et ta ei olnud mõistnud allkirjastatud dokumente laenuaotlustena. See toimus enne käesoleva vaidluse tekkimist ja enne laenulepingu esimese osamakse tähtpäeva.

Tarbija hilisemad selgitused on nende asjaoludega kooskõlas. Ta on täpsustanud, et kõik Mobiil-ID PIN1 ja PIN2 sisestamised toimusid petturite otsesel juhendamisel ja kontrolli all ning et tema ettekujutuse kohaselt olid toimingud seotud investeerimistegevuse, mitte uue tarbimislaenu võtmisega.

Seda versiooni toetab ka tarbija konto tehingumuster. Juba enne vaidlusaluse laenu vormistamist tehti järjest makseid Revoluti ja Simple Europe UAB kaudu ning 17.11.2025 kanti samal viisil kohe edasi ka teistelt krediidiandjalt saadud raha. Näiteks laekus 4500 eurot IPF Digital AS-ilt ning sama summa kanti seejärel Simple Europe UAB-le. Kaupleja 11 000 euro suurusest väljamaksest kanti 6100 eurot Simple Europe UAB-le ning 4900 eurot tarbija teisele kontole. Need asjaolud on kooskõlas politsei kirjeldatud pettuseskeemiga.

Kaupleja viide lepingu allkirjastamisele Mobiil-ID abil ning tarbijale saadetud SMS-teadetele ei lükka eeltoodut ümber. Elektroonilise autentimisvahendi kasutamine on küll oluline tõend selle kohta, kellele autentimisvahend kuulus ja millise autentimisvahendiga toiming tehti, kuid see ei välista, et autentimisvahendit kasutati pettuse mõjul olukorras, kus selle omanikul puudus tehingu tegemise teadlik tahe.

Samuti ei ole määrav, kas Swedbank ise pettusest teadis või pidi teadma. See küsimus oleks keskne juhul, kui tarbija oleks ise teinud TsÜS § 94 mõttes pettusest mõjutatud tahteavalduse ning vaidlus puudutaks selle tahteavalduse tühistamist kolmanda isiku pettuse tõttu. TsÜS § 129 lg 1 kohaldamisel on aga küsimus selles, kas tehingut saab üldse omistada tarbijale. Ka Viru Maakohus on asjas 2-23-137293 selgitanud, et kui tarbija identiteeti kasutades tegi tehingu tema volituseta kolmas isik, ei ole tarbija tahte olemasolu seisukohalt määrav, kas krediidiandja pidi kolmanda isiku sekkumisest aru saama.

Kõiki tõendeid kogumis hinnates peab komisjon tõendatuks, et tarbija autentimisvahendite kasutamine toimus organiseeritud pettuse mõjul ja kolmandate isikute kontrolli all ning tarbijal puudus teadlik tahe võtta kauplejalt 11 000 eurot laenu. Seetõttu ei saa tarbija poolt Mobiil-ID PIN-koodide sisestamist käsitada teadliku tahteavaldusena laenulepingu sõlmimiseks ega volitusena kolmandatele isikutele sellist lepingut tema nimel sõlmida.

Laenuleping nr 25-070118-VL on seetõttu TsÜS § 129 lg 1 alusel tarbija suhtes tühine.

TsÜS § 129 lg 1 järgi võib isik tema nimel esindusõiguseta tehtud tehingu hiljem heaks kiita. Menetluses esitatud kontoandmetest nähtub, et 24.12.2025, 24.01.2026, 24.02.2026 ja 24.03.2026 tasuti laenulepingu arvestusse iga kuu 380,60 eurot ehk kokku 1522,40 eurot.

Komisjon ei pea neid makseid siiski tõendiks, et tarbija oleks tühise tehingu hiljem heaks kiitnud.

Tarbija esitas Swedbankile juba 26.11.2025, enne esimese osamakse tähtpäeva, kirjaliku avalduse, milles vaidlustas laenu võtmise ja teatas, et need vormistati petturite juhendamisel ilma tema teadliku nõusolekuta. Hiljem jätkas ta sama seisukoha esitamist nii pangale kui ka tarbijavaidluste komisjonile.

Sellises olukorras ei väljenda üksnes maksegraafikujärgsete maksete tegemine üheselt tahet võtta algselt vaidlustatud tehing enda suhtes kehtivana omaks. Heakskiitmiseks peab isiku käitumisest nähtuma tahe tunnustada tema nimel tehtud tehingut. Tarbija järjepidev vastupidine käitumine, lepingu vaidlustamine, politseisse pöördumine ja lepingu kehtetuse nõudmine, välistab sellise

järelduse tegemise.

Kuna komisjon on leidnud, et laenuleping on tarbija suhtes TsÜS § 129 lg 1 alusel tühine, ei ole tarbija alternatiivse nõude rahuldamine VÕS § 403⁴ lg 1 alusel otsuse tegemiseks vajalik. Arvestades siiski, et vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimine on olnud pooltevahelise vaidluse keskne küsimus, peab komisjon vajalikuks seda täiendavalt käsitleda.

Riigikohtu 24.11.2023 määruse nr 2-21-13098 kohaselt seisneb vastutustundliku laenamise põhimõtte kahes põhikohustuses. Krediidiandja peab omandama piisava teabe tarbija krediitvõimelisuse kohta ning hindama saadud teabe põhjal nõuetekohase hoolsusega tarbija krediitvõimelisust. Krediidiandja peab muu hulgas koguma teavet tarbija regulaarse sissetuleku, varaliste kohustuste, majapidamiskulude ja varasema maksekäitumise kohta ning võtma arvesse kõiki talle teadaolevaid asjaolusid, mis võivad mõjutada tarbija võimet krediiti lepingus kokkulepitud tingimustel tagasi maksta. VÕS § 403⁴ lg 6 järgi võib krediidiandja lepingu sõlmida üksnes juhul, kui kogutud andmete kogumis hindamise tulemusel on tõenäoline, et tarbija suudab krediitkohustused nõuetekohaselt täita. Kohustuse nõuetekohast täitmist peab tõendama krediidiandja.

Kaupleja on krediitvõimelisuse hindamise kohta esitanud sisulisi andmeid. Pank lähtus tarbija regulaarse netosissetulekuna ligikaudu 3026 eurost kuus, kuigi taotluses oli märgitud 3800 eurot. Pank arvestas tarbija olemasolevate krediitkohustuste kuukoormuseks ligikaudu 749 eurot ning uue laenu kuumakseks ligikaudu 381 eurot. Krediitkohustused oleksid seega moodustanud ligikaudu 37% arvesse võetud sissetulekust. Pank arvestas lisaks majapidamiskuludeks 1080,40 eurot ning kontrollis enda väitel maksehäirete puudumist.

Komisjon ei leia, et selline esialgne krediitvõimelisuse hinnang oleks ainuüksi nende näitajate põhjal olnud ebapiisav. Samuti ei tähenda asjaolu, et krediidiotsus tehti automatiseeritult, iseenesest vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumist.

Oluline on aga krediitvõimelisuse hindamise ja lepingu tegeliku sõlmimise vaheline sündmuste käik.

Kaupleja enda andmetel tehti positiivne krediidiotsus 17.11.2025 kell 13.39.43 ning siduvast pakkumisest teavitati tarbijat kell 13.39.44. Leping laaditi internetipanka kell 14.09 ja tarbija nimel allkirjastati see kell 14.11.

Swedbank on samas ise kinnitanud, et tarbijal tekkis 17.11.2025 kell 13.40 IPF Digital AS-i ees täiendav krediitkohustus summas 4500 eurot. Kaupleja leiab, et seda ei olnud vaja arvesse võtta, sest positiivne Swedbanki krediidiotsus oli selleks hetkeks juba tehtud.

Komisjon sellise käsitlusega ei nõustu.

VÕS § 403⁴ lg 6 seob krediitvõimelisuse hindamise nõude lepingu sõlmimisega, mitte üksnes krediidiandja sisemise krediidiotsuse tegemise hetkega. Kui pärast krediidiotsuse tegemist, kuid enne lepingu sõlmimist saab krediidiandjale teatavaks uus oluline asjaolu, mis võib mõjutada tarbija võimet krediiti tagasi maksta, ei saa krediidiandja tugineda üksnes enne selle asjaolu tekkimist tehtud hinnangule.

Käesolevas asjas tekkis 4500 euro suurune täiendav krediitkohustus ligikaudu pool tundi enne Swedbanki lepingu sõlmimist. Vastav IPF Digital AS-i krediidisumma laekus tarbija Swedbankis olevale kontole ning konto väljavõttel on selle selgituseks märgitud „Creditea krediitkonto 5713539447“. Tegemist oli seega asjaoluga, mis oli seotud kaupleja enda juures peetava arvelduskontoga ning võis oluliselt mõjutada tarbija kogukrediitkoormust.

Menetluses ei ole esitatud tõendit, et kaupleja oleks pärast nimetatud kohustuse tekkimist ja enne kell 14.11 toimunud lepingu sõlmimist hinnanud selle mõju tarbija krediitvõimelisusele. Kaupleja seisukoht põhineb vastupidi sellel, et krediidiotsus oli selleks hetkeks juba tehtud.

Krediidiandja peab arvesse võtma kõiki talle teadaolevaid asjaolusid, mis võivad mõjutada tarbija võimet kohustusi täita, ning krediiti võib anda üksnes juhul, kui andmete kogumis hindamise

tulemus võimaldab veenduda tarbija krediivõimelisuses. Seetõttu leiab komisjon, et isegi juhul, kui laenulepingut käsitada tarbija suhtes kehtivana, ei ole kaupleja tõendanud vastutustundliku laenamise põhimõtte täielikku järgimist lepingu sõlmimise hetkel.

Teistsugust järeldust ei tingi kaupleja väide, et tarbija ei märkinud laenuaotlusse teiste krediidiandjate ees olevaid kohustusi. Kaupleja enda andmetel tekkis IPF Digital AS-i 4500 euro suurune krediidikohustus alles pärast kaupleja krediidiotsust. Samuti küsiti laenuaotluses tarbijalt olemasolevate, mitte tulevikus võimalikult tekkivate krediidikohustuste kohta. Menetluses ei ole tõendatud, et tarbija oleks tahtlikult varjanud kaupleja eest krediivõimelisuse hindamiseks vajalikku juba olemasolevat kohustust. Arvestades ka tuvastatud pettuse asjaolusid, puudub alus omistada tarbijale VÕS § 403⁴ lg 7 viimase lause kohaldamiseks vajalikku tahtlikku ebaõige või puuduliku teabe esitamist.

Inbank Finance AS-i 29 000 euro suuruse laenu puhul on olukord erinev. See summa laekus tarbija kontole alles 17.11.2025 kell 17.06 ehk pärast Swedbanki laenulepingu sõlmimist. Seda hiljem tekkinud kohustust ei saa Swedbankile 14.11 toimunud lepingu sõlmimisel ette heita. Tarbija poolt pärast krediidlepingu sõlmimist võetud uusi kohustusi ei saa iseenesest käsitada varasema krediivõimelisuse hinnangu puudusena.

Kui leping oleks kehtiv ning vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumine oleks otsuse aluseks, ei tooks rikkumine kaasa kogu lepingu tühisust. VÕS § 403⁴ lg 7 järgi asenduks lepinguline intressimäär VÕS §-s 94 sätestatud intressimääraga, kui viimane on madalam, ning tarbija ei võlgneks muid krediidiga seotud tasusid. Seetõttu ei ole õige tarbija seisukoht, et VÕS § 403⁴ lg 7 kohaldamisel peab intressimäär tingimata olema 0%.

Käesolevas asjas ei ole siiski vaja nimetatud tagajärgi rakendada, kuna komisjon on juba tuvastanud, et laenuleping ei ole tarbijale TsÜS § 129 lg 1 tõttu siduv.

Komisjon märgib lõpetuseks, et käesoleva otsusega lahendatakse tarbija ja kaupleja vaheline vaidlus selles osas, kas kauplejal on õigus nõuda tarbijalt laenulepingu nr 25-070118-VL lepingulist täitmist. Otsusega ei lahendata võimalikke tühise tehingu alusel üleantu tagastamise nõudeid alusetu rikastumise sätete järgi, kuna sellist nõuet ei ole käesolevas menetluses komisjonile lahendamiseks esitatud.

Eeltoodust tulenevalt tuleb tarbija avaldus rahuldada ning tuvastada, et kaupleja tarbija vahel 17.11.2025 vormistatud laenuleping nr 25-070118-VL on tarbija suhtes TsÜS § 129 lg 1 alusel tühine ega ole tarbijale siduv.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Taavi Hein

/allkirjastatud digitaalselt/